No 1780 — 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau der COURANT.

MAANDAG, 28 FEBRUARIJ.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 26 Februarij.

Toen de beruchte Ronge in Duitschland spektakel maakte, met zich als een hervormer der Katholieke Kerk op te werpen — wie herinnert het zich niet, dat het Protestantismus, daarmede hoogelijk ingenomen, de tooneelvertooningen van den apostaat luide toejuichte? Daar was eene vreugde en een gejubel onder de kortzigtige broeders van de protestantsche beweging, als ware de ondergang der Katholieke Kerk nabij. Elke dag werden de Katholieken en vooral de priesters uitgenoodigd, om zich bij het Duitsch-katholieke rumoer aan te sluiten, en menigeen onder de ligtgeloovigen verbeeldde zich, dat slechts eenigen het voorbeeld hadden te geven, om de gansche Katholiciteit van Nederland aan de voeten van Ronge, in de schaduwe en onder de hoede van het Protestantismus te plaatsen. Het is bekend, hoe die hoog gestemde verwachting is beloond. Hier te lande heeft men aan eene dooven mans deur geklopt; of liever de Katholieken zetteden zich aan 't raam, om de te zien naar de straatkomedie, die hun *gratis* vertoond werd. En waarop liep die uit? Op een treurspel. De gevierde Ronge, in plaats van Katholieken te protestantizeeren, slaagde er slechts in, om Protestanten te radikaliseeren. De gouvernementen van Pruissen en Saxen, die hem aanvankelijk hadden binnengehaald, wisten ten jare 1848 daarvan te spreken. In de revolutiën van dat jaar ontmoetten zij de volgelingen van den nieuwen hervormer in het eerste gelid der opstandelingen. De Rongeanen waren de grenadiers der radikalen. Niet weinig verlegen stonden in Nederland de lieden, die de vertooningen der Duitsch-Katholieken met trommelslag en trompetgeschal hadden aangekondigd en aangepredikt. Zij spoedden zich beschaamd en ter sluik huiswaarts; en de Katholieken, door medelijden bewogen met zoo vervaarlijk een uiteinde, gaven zich niet de moeite, om het mislukte stuk uit te fluiten. Zij hoopten wellligt, dat de duur betaalde ondervinding voor velen eene waarschuwing in de toekomst zijn zoude.

Maar er zijn ongelukkigen, die oogen hebben om niet te zien, ooren om niet te hooren. Althans er kwam onlangs eene nieuwe vertooning, die op een vernieuwden bijval bij de ligtgeloovigen mag rekenen. Het theater was nu overgebragt van Duitschland naar Italië, waar het komediestuk gespeeld werd door een Engelschen troep voor rekening van de Anglikaansche Staatskerk.

Eene beklagenswaardige, in de jongste revolutien verdwaalde ziel, eer en pligt vergetend, had het op zich genomen in Lombardije de rol van Ronge over te nemen. Italië zit vol Engelschen, die zich onledig houden met de taak, welke zij ten jare 1847 op politiek gebied hadden ondernomen, en die zij nu, nadat zij mislukt is, op het godsdienstig terrein hervatten. Cassiano de Col wierp zich in de handen dier Engelschen, en schreef een zeer deftigen [illegible] de bisschoppen van Engeland [illegible] ware [illegible] en [illegible] priesters [illegible] Katholieke Kerk in Italië het best op Anglikaansche leest zou kunnen schoeijen.

De Engelschen, een wantrouwend volk van aard, zijn niet gemakkelijk te bedriegen. Maar ditmaal, waarschijnlijk door hunne vooroordeelen misleid, liepen zij blindelings in den val. Verscheidene aanzienlijke Anglikaansche prelaten vereenigden zich in een soort van koncilie, en schreven in hoogen ernst eene wijdloopige onderrigting, hoe men zich had te gedragen, om de Katholieken van Italië langzamerhand in het protestantsche net te vangen door middel van de Anglikaansche fuik. Alle menschelijke voorzigtigheid en wijsheid was er aan besteed, om den overgang van Rome over Londen naar Genève gemakkelijk te maken. Men kan zich voorstellen hoe de Anglikaansche vrienden van vreugde zijn opgetogen geweest, dat zij nu eindelijk, gelijk zij meenden, den voet hadden gezet in het kamp van Rome, gelijk Rome sinds lang den voet had in het kamp der Anglikanen. Zij zouden nu den Paus in Italië gaan afwinnen, wat deze, *proh dolor!* op Engelschen bodem had veroverd. 't Was de *pœna talionis*, die zij gingen toepassen.

Maar, helaas! de vreugde duurde niet lang. De ongelukkige, die het had beproefd, om tegenover de Anglikanen de rol van Scapin te spelen, kwam tot inkeer. Hij haastte zich God en de menschen vergiffenis te vragen, en berigtte in een open brief aan de Anglikaansche instruktie-schrijvers, dat de bisschoppen en priesters, die zich tot hem hadden gewend, zich nagenoeg bepaalden bij den persoon van hun onwaardigen die naar Cassiano de Col.

Was daarmeê nu de komedie uit? Volstrekt niet. Er kwam nog een naspel, vertoond in de hoofdstad van Nederland, te Amsterdam.

Het ligt wel een weinig in den aard van den Nederlander, om altijd achter aan en niet zelden te laat te komen.

Dit was hier het geval. De gansche wereld kende den afloop der beruchte korrespondentie, waartoe de Anglikaansche ligtgeloovigheid zich had laten verlokken, toen men in Amsterdam eerst berigt kreeg, dat Lombardije op het punt stond om van Rome naar Londen over te loopen. Of die tijding ook welkom was! Staat het met de Kerk in Italië zóó geschapen, dat men bereid is om het juk van Rome af te schudden, dan voorzeker moeten in Nederland de kansen nog beter zijn: zoo schijnt men te hebben geredeneerd. Wat gedaan? Goede raad was duur, want daar had zich nog niemand van de Katholieken aangemeld, om de rol van koppelaar te vervullen. Maar men had daarentegen een voorbeeld in Engeland. Wij weten niet of hier gelijk ginds eene soort van koncilie is belegd; doch zeker is het, dat men het voorbeeld der Anglikanen in zoo verre heeft gevolgd, dat bij wijze van een cirkulaire, een *»Adres aan de Roomsch-Katholieke priesters in Nederland"* is gerigt. Door wie? Het wordt niet gezegd. Er staat slechts in den aanhef te lezen, dat »een broeder in Christus vol medelijden" den brief rigt aan de Katholieke priesters, die hij »niet persoonlijk kent," maar wel hunne »zielskwalen, waarvan hij gaarne zou wenschen hen te bevrijden." Is dat niet vriendelijk? Veronderstel dat een onbekende anoniem schrijft aan iemand, die zich volmaakt gezond gevoelt; heer en vriend, ik ken u niet, maar gij zijt leelijk ziek; ik zend u hiernevens een recept; gebruik het vlijtig of gij blijft een door ellende misvormd en verachtelijk wezen. Zoo is ten ongeveer de beteekenis van dat Adres aan de Roomsch-Katholieke priesters, dat dezer dagen met het postmerk van Amsterdam onder kruisband aan alle priesters is verzonden.

Vleijend is de gebezigde taktiek, om de katholieke priesters tot het Protestantismus over te halen. Eerst worden de zielskwalen beschreven van de personen, die men niet kent; en dan volgt het recept. Zien wij een en ander.

De priesters zijn schrikkelijk ongelukkig;

1º. Omdat zij geene vrouw hebben. En wie kan gelukkig zijn zonder vrouw [illegible] de katholieke priesters [illegible] stilte te treuren." — Zij verdwijnen dan ook als sneeuw voor de zon. Hoe zou het anders kunnen? Verbeeldt u die ongelukkige priesters, zij kunnen geen voet verzetten noch in het huis, noch in de kerk, noch op straat, noch in gezelschap, noch in gezin, of altijd en overal ontmoeten zij vrouwen: en bij den brief schrijver staat het vast, dat men geene vrouw ergens kan ontmoeten zonder ze te begeeren. Het verwondert ons niet, dat de brief anoniem verschijnt; want de schrijver doet maar al te zeer de vuile lusten kennen, waarmeê zijn hart is opgevuld. 't Is al veel, dat hij ten minste nog eenig gevoel van schaamte bij zijne dierlijke gezindheid heeft overbehouden.

2º. In de tweede plaats zijn de priesters ongelukkig, omdat zij niet gezien zijn. Van de leeken bekomen zij geen sympathie, veeleer beschimping; in hunne kollega's zien zij slechts benijders, of aanklagers, of valsche beschuldigers; en van hunne overheid ondervinden zij slechts trots en dwingelandij; verwatenheid en heerschzucht.

3º. Eindelijk zijn zij ongelukkig, omdat zij allen huichelaars zijn. Elke priester acht zijne pligten gekunsteld, nietig en kinderachtig; hij onderhoudt ze zonder overtuiging; beveelt anderen aan wat hij zelf afkeurt; bedient Sakramenten waaraan hij niet gelooft; verbergt zijne gedachten onder dubbelzinnige woorden; beliegt zich zelven om anderen te stichten, en eindelijk om de maat vol te maken: hij ergert God om den mensch niet te ergeren. Ziedaar de zielskwalen die in den brief met ronde woorden voorkomen.

De schilderij is verleidelijk. Men zegt: lieve vriend: gij zijt een beest; gij zijt een lompert, en gij zijt een huichelaar; hoe geschikt is dat niet om u in te nemen? Hoe staat gij niet gereed om den vriendelijken man, die u zoo begroet, al uw vertrouwen te schenken? Gij zoudt hem om den hals vliegen om hem voor al die beleefde komplimenten te bedanken! Nu gij krijgt dan ook een recept, om een redelijk, verstandig en opregt mensch te worden. Zie hier den inhoud daarvan: 1º. neem een vrouw; dat is altijd en in alle geval het eerste ingredient van alle mogelijke geneesmiddelen van dien stempel.

2º Werp u »geheel bedekt met zonden" in de armen van Jezus door middel van den bijbel, die u zoo sterk moet doen gelooven, dat gij niet verloren kunt gaan. Gij kunt dan vrij zondigen zoo veel gij wilt; vasten, bidden, onthouding komt volstrekt niet meer te pas.

3º En eindelijk wend u tot de bijbel- en zendelinggenootschappen, hetzij naar Zwitserland, hetzij naar Pruissen, hetzij naar Engeland. Daar zal men u met den bijbel brood geven, aanzien verschaffen, en u aan de wraak der Kerk onttrekken.

Als nu ten gevolge van zulken epistel niet de gansche priesterschap van Nederland protestant wordt, dan kan 't de auteur niet helpen. Hij mag met Pilatus zich de handen daarvan wasschen. Hij heeft zijn pligt gedaan, met »als vriend sprekende tot zijnen vriend" de katholieke geestelijkheid in het aangezigt te zeggen, dat zij verworpelingen zijn, de verachting der wereld waardig, zoo zij zich niet haasten zich getrouwd en protestant over de grenzen uit de voeten te maken.

Opmerkelijk is het dat de auteur het anoniem zoo zorgvuldig bewaart, dat het gedrukte stuk, zelfs in spijt der wet, onder kruisband verzonden wordt, zonder opgaaf van drukker, schrijver of uitgever. Eene reden te meer om alle vertrouwen te schenken aan den ijverigen man, die zijn proselytismus uitoefent als een sluipmoordenaar.

Wij besluiten met de overname van de gemoedelijke bemerking ons door een achtenswaardig pastoor medegedeeld, bij de toezending van het besproken Adres. Hij schrijft ons:

»De beleediging aan de Nederlandsche geestelijken gedaan, is zoo laag en zoo bot, dat men zich daarover »niet boos kan maken. Hoe onwetend, en hoe diep gezonken moeten toch sommige Protestanten zijn, dat zij »zulke denkbeelden, als in dat geschrift uitgedrukt zijn, [illegible] de katholieke [illegible] koesteren. — Zij [illegible] van de R. K. [illegible] vleeschelijk gezinden »maken. — Niet het minste begrip van onze hoogheilige godsdienst; niet het minste besef van hare geestverrukkende, en 's menschen hart bevredigende schoonheid; maar vuige zelfzucht in de bevrediging en voldoening van 's menschen zinnelijkheid en dierlijkheid, »verguld door een glimp van het zoogenoemde christelijk geloof, straalt van het begin tot het einde in het stuk »door. De werken der boetvaardigheid en van godsvrucht »zullen wij verlaten, eene vrouw nemen, en een goed »heenkomen in de wereld zoeken, en dan maar op »Christus vertrouwen. Een aardige vastenpreek! — O »verblinden en verdwaalden! Kenden zij nu nog wat »hun tot heil verstrekken zou! Mogten zij een oogenblik gevoelen wat geluk en tevredenheid de katholieke »godsdienst in het hart van den mensch aanbrengt! Ik »bid dat de verloren zoon, die, verwijderd van 's vaders »huis, zich aan het draf der zinnelijkheid vergast, »spoedig terugkeere. Mogt het oogenblik spoedig aanbreken, dat hij tot inzigt kome en uitroepe: ik »verga van gebrek, en in mijn vaders huis is overvloed. Ik zal opstaan en tot mijn Vader gaan!"

MEMORIE VAN TOELICHTING

VAN HET WETSONTWERP TOT REGELING VAN HET ARMBESTUUR.

(Vervolg.)

2° De strekking der wet, om alle instellingen van weldadigheid te omvatten, is ook uit een staathuishoudkundig oogpunt bestreden.

Men beweert namelijk, in § 3, dat eene wet, welke haar gezag over de kerkelijke en andere bijzondere instellingen uitstrekt, de bestuurders afschrikken en de bereidwilligheid tot geven uitdooven zal.

Uit de wijze, waarop deze grief uiteen wordt gezet, zou men zich een zeer verkeerd denkbeeld van de wet vormen. Men zou er uit opmaken, dat, ten aanzien der diakonien en bijzondere instellingen van weldadigheid, dwang haar beginsel ware. Niets evenwel is minder juist.

Ziet men de wet in, dan vindt men zoowel de oprigting dier instellingen als hare autonomie vrijgelaten.

De voorschriften betreffen:

kennisneming van het burgerlijk gezag;

regels van beheer, als die welke aan den voogd zijn voorgeschreven, tot behoud der goederen;

goedkeuring der begrooting en rekening van hen, welke daaraan op een bijzonderen grond zijn onderworpen;

regeling van armlastigheid, maar zonder eenigen dwang voor het bestuur, dat de wet als geroepen tot ondersteuning erkent.

De regeling heeft meer eene af- dan toewijzende kracht. Het bestuur naar hetwelk de behoeftige volgens de wet wordt verwezen, blijft volkomen onafhankelijk in zijn oordeel, of ondersteuning te pas komt.

Ten aanzien der wijze van ondersteuning, geeft de wet een voorschrift, dat elk zal toejuichen (art. 53); maar welks opvolging insgelijks van de plaatselijke omstandigheden en middelen, ter beoordeeling van het bestuur, afhankelijk blijft.

Hetgeen na deze beschouwing des ontwerps, van de vrees als zou het de bestuurders kunnen afschrikken en de bereidwilligheid tot geven uitdooven, mogt overgebleven zijn, schijnt om tweeërlei redenen niet gegrond.

Zoo tusschenkomst van den wetgever of de Regering de werkzame liefdadigheid van Neerlands ingezetenen stuitte, die deugd had reeds lang opgehouden tot de karaktertrekken onzes volks te behooren. Zij bleef in wezen, schoon de kerkelijke armbesturen steeds aan de politieke wet waren onderworpen. Waarom zou die schoone eigenschap dan worden uitgewischt door eene nieuwe wet, die slechts de leemten en gebreken der bestaande verordeningen zal wegnemen, om ze tot een beter geheel zamen te trekken? Zal die deugd zich verbergen voor eene wet welke de algemeen erkende feilen van het veelal gevolgde stelsel van bedeeling tracht tegen te gaan, en de kerkelijke armbesturen van onderscheidene drukkende bezwaren zal ontheffen?

Wat is voorts het hoofddoel der wet? Regelmatig beheer, verstandige, doeltreffende hulpverleening, wel ingerigte zamenwerking der onderscheidene organen van armenzorg te bevorderen en te waarborgen. Het schijnt ongeloofelijk, dat dit alles hetwelk op ieder ander gebied vertrouwen en deelneming wekt, hier het tegenovergestelde uitwerksel zou hebben.

Men laat zich wel eens door onjuiste voorstellingen medeslepen; maar zoodra het blijkt, dat de wet het waar belang der armen doet behartigen, dat zij licht over de besteding der milde giften doet opgaan, dat zij voor oorlog tusschen de armbesturen orde en harmonie in de plaats brengt, zal de liefdadigheid van het publiek hierin vermoedelijk geene reden vinden om zich te onthouden. Bereidwilligheid der bestuurders heeft hooge waarde; maar de voorwaarden van een rigtig beheer mogen er niet aan worden opgeofferd.

Ook voor hen zal, bij nader inzien, de wet ophouden een schrikbeeld te zijn. Ook zij zullen, voor zooveel zij de zaak der armen waarlijk ter harte nemen, en zich niet door de zucht, om een behoorlijk toezigt te ontwijken, laten beheerschen, hunne taak met te meer ijver vervolgen, hoe betere uitkomsten zij daarvan, onder de werking van goede regels, kunnen voorzien.

Dat „de hand der gevers zich terugtrekt, zoodra het burgerlijk gezag zich met de zaak mengt," wordt door menig feit wederlegd.

Men herinnere zich bijv. de edele tegemoetkoming der natie, toen de watersnood van 1850 vele gemeenten van *Noord-Brabant*, *Gelderland* en *Limburg* dermate had geteisterd, dat algemeene hulp werd vereischt. De Koning deed een beroep op de milddadigheid zijns volks, met bepaling dat de giften zouden worden verdeeld tusschen de provincien, door den minister van Binnenlandsche Zaken, en tusschen de noodlijdenden door Gedeputeerde Staten met overleg der gemeentebesturen, en dat openbare rekenschap van de besteding zou worden gedaan. Het gevolg was, dat in drie dagen eene som werd geschonken, die, met eenige later van verschillende kanten toegevloeide giften tot twee à drie tonnen gouds opklom.

Dat vooral de kerkelijke instellingen met legaten en schenkingen worden bedacht, schrijft men, naar de meening des Gouvernements, meer ten onregte, aan wantrouwen in het bestuur toe. Zoo de vrijwillige bijdragen tot de Maatschappij van Weldadigheid sedert de twee eerste jaren van haar bestaan gaandeweg, zonder sprongen, zijn afgenomen, is dit niet uit hare betrekking tot de Regering, maar uit dezelfde oorzaken te verklaren, die bij vele andere instellingen, op vrijwillige bijdragen van deelnemers gevestigd, gelijk uitwerking hebben. De deelneming slijt. Het getal der door overlijden, vertrek en andere omstandigheden afvallende leden wordt niet altijd door een gelijk getal nieuwe vervangen, vooral niet, nu een steeds toenemend cijfer van andere vereenigingen, voor welke de medewerking van menschenvrienden wordt gevraagd.

Men zou „bij deze gewigtige maatschappelijke aangelegenheid, even als bij zoo vele andere, het *laissez faire* willen zien gelden."

Zoo men dit tegen het voorstel van wet aanvoert, bedenkt men niet;

vooreerst: dat het *laissez faire* in dien onbepaalden zin, die bedoeld schijnt, regtstreeks strijdt tegen den pligt, welke de Grondwet op de Regering en den wetgever legt. Het beweren, dat vaste, sedert eeuwen in alle gemeenten van het land gevestigde organen van armenzorg, wier voortdurend bestaan van eigen willekeur onafhankelijk is, buiten eene wet tot regeling van het armbestuur moeten blijven, staat met een protest tegen het grondwettig voorschrift, hetwelk zoodanige wet wil, gelijk. Indien het onderwijs in de handen ware van kerkelijke vereenigingen, en eene grondwet gebood dat het onderwijs door eene wet zou worden geregeld, zou de wetgever, welke die vereenigingen voorbijging, zijn pligt doen?

Ten andere: dat hetgeen zij willen, op de vestiging eener groote Staatsarmenzorg uitkomt.

Ten derde: dat het *laissez faire* in een redelijken zin bij het ontwerp is betracht, hetwelk aan de kerkelijke en bijzondere vereenigingen genoegzame vrijheid laat, om hare taak zelfstandig te regelen en te vervullen.

Ten aanzien van het onderwijs der arme kinderen, dat eene bijzondere voorziening vordert, bevindt men zich zoowel grondwettig als historisch of feitelijk in een anderen stand dan ten aanzien van het armbestuur in het algemeen.

Dat „de geest des tijds" en de thans hier te lande heerschende openbaarheid," zonder tusschenkomst der regering en wet, voldoende zullen zijn om de kerkelijke en bijzondere armbesturen aan hunne roeping te doen beantwoorden, wordt door de ondervinding niet gestaafd. Men denke slechts aan het verderfelijk stelsel van bedeeling en de gestadige weigering van vele kerkelijke besturen, om de voor het jaarlijksch Staatsverslag vereischte opgave te doen.

„De kerkelijke armverzorgers en de bestuurders der bijzon„dere instellingen van weldadigheid zijn beter dan eenig bur„gerlijk bestuur in staat, bij de ondersteuning van behoefti„gen op datgene te letten, wat daarbij bovenal in aanmer„king behoort te komen. Zij kunnen beter de wezenlijke be„hoeften van het verarmde gezin onderzoeken; met meer grond „beoordeelen, of de te verstrekken gift werkelijk goed zou „zijn besteed, dan wel slechts dienen zou tot het voeden van „luiheid, lediggang en zedeloosheid."

Is dit zoo, dan is het te gelukkiger, dat het voorstel van wet niets bevat hetgeen de armverzorger op dien weg zou kunnen belemmeren. Het wil slechts den juisten blik dien het bij hen wacht, rigten, opklaren en versterken. De vrees, aan het slot der 3e paragraaf geopperd dat de wet tot verzwakking van den invloed der Kerk op een groot deel der bevolking zou leiden, schijnt dan ook door niets hoegenaamd geregtvaardigd. Het zedelijk beginsel, dat de kerkelijke personen bij de armenzorge kan besturen, blijft ten gevolge der hun toegekende vrijheid, om zich naar eigen reglementen te gedragen, en om te bedeelen of niet te bedeelen, ongeschonden.

De meest vreemde beoordeeling is aan een paar gezegden der vorige Memorie van Toelichting wedervaren.

Daar was op bladz. 3 gezegd:

„De vrijheid van bijzondere personen en vereenigingen tot „deelneming aan het werk der weldadigheid is daarbij behou„den, ja gewekt, maar, zooveel mogelijk, op eenparige za„menwerking gerigt.

„De Grondwet veroorlooft, des noods, verder te gaan en de „geheele armenzorge, als eene publieke dienst te beschouwen. „Maar zoo ver te gaan schijnt thans noch noodig, noch nuttig.

„Dit echter is noodig, dat de wet het verband regele, waarin „de kerkelijke armbesturen met de andere instellingen van wel„dadigheid en met het burgerlijk bestuur staan."

Hieraan wordt op bladz. 3 van het Verslag, § 2, de beteekenis gehecht: „dat het doel, waarnaar men bij regeling van „het armbestuur zoo al niet zou moeten dan toch zou kunnen „streven, daarin zou gelegen zijn, dat het Staatsgezag te „eeniger tijd in de plaats trad der besturen van de kerkelijke „en verdere bijzondere instellingen van weldadigheid; dat de „belemmering van zelfstandig beheer door geheele opheffing „van dat beheer werd vervangen; en dat de Staat zich het „regt aanmatigde regtstreeks over fondsen en inkomsten te „beschikken, die niet aan hem, maar of aan de Kerk, of aan „kerkelijke gemeenten, of aan andere bijzondere vereenigingen „toebehooren."

Een verrassende uitlog, die ook nu, bij herlezing der aangevallen, eenvoudige uitdrukking, onbegrijpelijk voorkomt. De Grondwet onderscheidt niet; zij omvat alle bestuur van armenzorge onbepaald. Hiertegen wordt de gematigdheid der ontworpen wet, eene gematigdheid gegrond op onzen tegenwoordigen toestand, overgesteld. Nu kan men nog rekenen op de krachtige medewerking van tallooze kerkelijke en andere bijzondere vereenigingen; en deze wil de wetgever sparen en aanmoedigen. Hij wil zoo veel mogelijk door haar, en zoo min mogelijk van wege het burgerlijk gezag doen verrigten. Maar mogt deze medewerking hem eerlang verlaten, mogten de middelen, welke zij thans oplevert, ontbreken, en de armoede dringend voorziening eischen, dan zou de Grondwet den weg openen, die in Duitschland, in Frankrijk, Engeland en andere Rijken werd ingeslagen.

Dat het oude, ook kerkelijk geijkte, woord, *goed der armen, patrimonium pauperum*, eenige de minste bedenking kon wekken, was eveneens tegen alle vermoeden. De zin, waarin het werd gebezigd, goed tot ondersteuning der armen bestemd, moest te meer boven twijfel en miskenning schijnen, daar het ontwerp van wet den armen geen grond hoegenaamd tot eischen geeft, ja alle aanleiding daartoe keert.

Ook de bestrijders van het ontwerp erkennen „de wensche„lijkheid van bepalingen ten aanzien der kerkelijke en bijzon„dere instellingen van weldadigheid." Dit heeft geleid tot de opmerking, in het Verslag, § 6, blz. 9, „dat over de wijze „waarop aan art. 193 der Grondwet uitvoering moest worden „gegeven, onder een zeer aanmerkelijk deel van de leden der „Kamer, geenszins zulk een onoverkomelijk verschil van ge„voelen heerscht, als bij den eersten opslag scheen. Zoodra „men toch erkende, dat de wet op het armbestuur ook bepa„lingen omtrent de kerkelijke bijzondere instellingen van wel„dadigheid kon en moest bevatten, was men zoo ver niet ver„wijderd van degenen, die met de Regering meenen, dat „het woord *armbestuur* in het genoemde grondwetsartikel alle „instellingen van weldadigheid zonder onderscheid omvat, en, „dat dus bij de wet regelen voor al die instellingen moeten „worden gesteld. Het verschil bleef dan alleen, hoe ver die „regelen, wat de kerkelijke en bijzondere armbesturen betreft, „mogen gaan." Gaat het ontwerp te ver? Dit moet bij de bijzondere voorschriften nader worden onderzocht. Om echter te dezen aanzien reeds bij den aanhef verkeerde opvatting tegen te gaan en schrikachtige gemoederen te bedaren, is in eene aan het Verslag gehechte nota voorgesteld, de Staatszorg omtrent de armen, in eigenlijk bestuur en toezigt te onderscheiden. Deze onderscheiding, hoofdzakelijk geopperd om eene dwaling te stuiten, welke het ontwerp zelf genoegzaam wederlegt, schijnt het doel niet te kunnen treffen. Toezigt toch mag niet enkel bestaan in lijdelijk zien of kennis nemen; van Staat- of regtswege gevestigd, onderstelt het, ten aanzien van het voorwerp onder zijn bereik geplaatst, regels, wier betrachting juist door het toezigt moet worden verzekerd. Aan den anderen kant zouden, ten gevolge der gewenschte onderscheiding, de kerkelijke en bijzondere instellingen niet meer noch minder „onder het Staatsarmbestuur worden betrokken" dan bij het ontwerp geschiedt. Hare zelfstandigheid gaat niet verloren, noch worden, in de eerste artikelen der wet, alle instellingen van weldadigheid op ééne lijn geplaatst. Aan *armbestuur*, in art. 1, schijnen sommigen de beteekenis te geven van Staats-armbestuur. Maar dit is blijkbaar in geenen deele de meening. Armbestuur beteekent daar gelijk in art. 195 der Grondwet ieder bestuur van armenzorg, namens welke instellingen ook uitgeoefend.

Heden ontvingen wij twee giften voor den kerkbouw te Saxen-Gotha en voor dien te Christiania. De edelmoedige gever deed zijne toezending vergezeld gaan van de volgende spreuken:

»*Fiat Christiania Christiana! et Saxonia Catholica!*

»De liefde vermag alles; zij is de *Broederband* en »*Bond* der volken, zij zegepraalt over den dood! *Omnia* »*vincit Amor!* het gebed en de aalmoes veroveren den »Hemel en heiligen de aarde!"

Men leest in de *Univers*:

»Uit Rome wordt ons berigt dat de S. J. met een groot verlies wordt bedreigd. De Eerw. P. Roothaan, generaal-Overste der Societeit ligt gevaarlijk ziek. Sinds eenige dagen leed hij aan een aanval van aamborstigheid, eene ziekte waaraan hij sedert vrij lang sukkelt, toen in den nacht van 11 op 12 Feb. zijn toestand zoo zeer verslimmerde dat men het noodig geacht heeft, hem terstond het H. Oliesel toe te dienen. Het gevaar was zeer groot gedurende den geheelen dag van Zaturdag 12; zoodat men voor den Eerw. lijder den zegen des H. Vaders is gaan vragen, gelijk zulks geschiedt wanneer men gelooft dat er gevaar van sterven bestaat.

»Des Zondags 13 begon het gevaar te verminderen, en 's Maandags 14, op het oogenblik dat onze korrespondent ons schreef, bleef die verbetering aanhouden en was zelfs toegenomen. Alle hoop is dus nog niet verloren om een leven te behouden zoo nuttig voor de Kerk en zoo dierbaar aan de Societeit, die door den Eerw. Pater gedurende meer dan 20 jaren met zooveel wijsheid wordt bestuurd."

Z. M. heeft 1e. Mr. I. A. van Roijen eervol ontslagen als notaris te Zwolle, alsmede Jhr. J. H. A. von Schmidt auf Altenstadt als ontv. der dir. belastingen en akz. te St. Oedenrode c. a., behoudens aanspraak op pensioen. 2e. den Zeer Eerw. Heer Jakobus van Asten, geboren den 17 Sept. 1767 te Leende, landdeken van het dekenaat Heusden, en R. K. pastoor te Heusden, een pensioen verleend van ƒ842, uithoofde van hoogen ouderdom en wegens 59 jaren en 15 dagen kerkelijke dienst; alsmede aan den WelEerw. heer Daniel van den Bergh, geboren den 10 April 1774 te Gemert, R. K. pastoor te Valkenswaard een pensioen ter somme van ƒ600, uithoofde van hoogen ouderdom en wegens 52 jaren en 6 maanden kerkelijke dienst.

Z. M. heeft benoemd: tot burg. van Groningen J. Slot; tot lid van het kollegie van regenten over het huis van arrest te Alkmaar Mr. Jan Andries Kluppel, president der arrondissements-regtbank aldaar; tot insp. der registr. en domeinen 3de kl. J. H. M. Spree; tot ontvangers der registratie en domeinen: te Zwolle W. L. van Meurs, te 's Hertogenbosch P. Scheffer, te Sittard F. L. G. graaf van Rechteren Limpurg, te Ommen A. W. van Boven, te Eindhoven W. F. Gratama.

Betreffende de passagiers van den Amsterdamschen beurtman op Harlingen, die in het gezigt van Urk in het ijs bezet is geweest, schrijft men uit Zwolle het volgende:

»Nadat deze passagiers, 8 in getal, eene geheele week op dat eiland vertoefd hadden, zijn zij in den vroegen morgen van 22 dezer in eene ijsboot, bemand met 7 bootslieden, vertrokken, en daar men geene mogelijkheid zag om aan den Vrieschen wal te komen, langs Schokland naar Kampen gewerkt; alwaar zij des middags tusschen 2 en 3 ure aankwamen. Hun togt, die in eene opene boot bij afwisselende koude en sneeuw 10 en een half uur geduurd heeft, heeft hen veel ongemak doen uitstaan; vooral was een knaapje, naar gis 10 à 11 jaren oud, om zijne opgeruimdheid en goeden moed bewonderenswaardig. Men verwacht, dat de vijf nog op Urk geblevene, waaronder eene vrouw, eerstdaags door de zorg der plaatselijke overheid mede aan den vasten wal zullen worden gebragt. Het schip is in den loop der week gelost en de lading op Urk geborgen; thans bevindt zich bij het schip nog eene boot met acht koppen, om de equipage die het uiterste aan boord wil afwachten, bij verandering van weder te helpen om het schip te bergen, of zoo dit onmogelijk werd, de menschenlevens te redden.

»Aan eene Engelsche brik, met suiker geladen, die mede op die hoogte in het ijs bezet is, heeft men reeds twee malen van den wal hulp geboden, doch dezelve is van de hand gewezen, aangezien de loodsen begrijpen, dat er voor dit vaartuig nog geen gevaar is.

»Onuitputtelijk zijn de geredden in den lof van het gemeentebestuur en de sloeproeijers, omtrent de belangloosheid, waarmede op dit waarlijk arme eiland gehandeld is, zijnde niet alleen ruimschoots in hunne behoef-

ten voorzien, zonder bevorens te vragen wie der geredden in staat zoude zijn te betalen, maar hebbende de sloeproeijers, zoo wel bij het afhalen van boord, als bij het aanbrengen te Kampen, geenerlei prijs op hunne diensten gesteld, maar vrijgelaten, om te geven wat men wilde of konde, terwijl er bij de achttien doorgekomenen twee geheel behoeftigen waren."

Men schrijft van Texel, dd. 21 Februarij: "In het afgeloopen jaar zijn uit de havens van het Oude Schild op dit eiland afgevoerd: 4746 schapen, 15803 lammeren, 324 koeijen en 210 ossen. Men kan zich uit deze cijfers een denkbeeld vormen van de belangrijkheid des veestapels op dit eiland."

Men verneemt dat er onderhandelingen aangeknoopt zijn met eene Fransche maatschappij, welke de indijking der Zuiderzee bij Harderwijk en Elburg wil ondernemen. Deze zaak is van het grootste belang voor deze plaatsen, welke daardoor eene bekwame haven zullen erlangen, die sedert zoo vele jaren aldaar vurig verlangd werd.

Tevens verneemt men, dat er gegronde hoop bestaat, dat door dezelfde maatschappij de werken van den Dollard zullen voortgezet worden. *(N. R. C.)*

HAARLEM, 24 Feb. Men verneemt, dat de postwagen van hier op Zaandam, gisteren avond door een rukwind of hoos, van den weg in een sloot geworpen is. Eerst des nachts ten half drie ure is dezelve op de plaats zijner bestemming aangekomen. Van onheilen aan de passagiers overkomen, wordt niet gesproken.

BRUINISSE, 22 Febr. Even als ten vorigen jare, houdt zich in de omstreken dezer gemeente en wel bepaaldelijk op de vaarwaters het Kramer, het Zijpe, en het Mastgat, een Engelsman bezig met het dooden van zeevogels en wel voornamelijk Eendvogels, die zich in dit jaargetijde in groote menigte op de nabijliggende schorren en slikken ophouden. Of nu deze jagt uit liefhebberij dan wel met een ander doel geschiedt, is onbekend, maar zonderling is voorzeker de wijze, waarop hij daarbij te werk gaat. Met een kotter-schip op eene goede ankerplaats gestationeerd zijnde, begeeft hij zich, zoodra hij eenige vogels bemerkt of vermoedt, in het wit gekleed in een bootje, in den vorm eener kano, geheel wit geverwd, en roeit zich met twee kleine riemen, gevolgd door een zwemmenden hond, tot digt bij de plaats waar de vogels zich bevinden. Daar gekomen schiet hij een monstergeweer af, hetwelk op den steven der boot is vastgehecht, doch naar alle zijden kan bewogen worden. Zulk een schot verspreidt in ongelooflijke mate dood en verderf onder die gevederde schorbewoners, daar er gewoonlijk dan een aantal van 30 tot 50 stuks vallen. Hij heeft dagen gehad, dat zijne vangst 150 stuks bedroeg. Zijn hond is hem behulpzaam om de gesneuvelden in zijn bootje te verzamelen. Na den afloop begeeft hij zich weer aan boord van zijn kotter, alwaar zij in manden worden gepakt en naar Engeland verzonden. Naar men zegt moet het aan boord van den kotter rijk gemeubileerd zijn. De matrozen die er zich op bevinden, zes in getal, komen dagelijks op het dorp, de jager van tijd tot tijd ook. Het is voorzeker een koude liefhebberij, maar toch voor een opregt jager alles waard. *(Amst. Cour.)*

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 23 Febr. De inhoud der dagbladen blijft steeds onbelangrijk. Het Wetgevend Ligchaam houdt geene openbare zittingen, maar vergadert in de bureaux.

— Men verzekert dat den 22. door den ministerraad, overeenkomstig 's Keizers verlangen, besloten is dat in het jaar 1854 eene tentoonstelling van voortbrengselen der nijverheid van alle volken der aarde te Parijs zal gehouden worden.

— De heer de Lacour, thans gezant te Weenen, is benoemd tot gezant te Konstantinopel, ter vervanging van den heer de Lavalette, die op zijn verzoek naar Frankrijk terugkeert.

De baron de Bourqueney vervangt den heer de Lacour te Weenen.

— De heer de Persigny levert in den *Moniteur* een verslag van de maatschappij van het grond-krediet.

Het blad behelst voorts eene lijst van 150 staatkundige veroordeelden, die ontheven zijn van de maatregelen van algemeene veiligheid ten hunnen opzigte genomen.

Geen ander dagblad bevestigt vooralsnog dit berigt.

— De maarschalk Narvaez is te Parijs aangekomen. Hij zal binnen weinige dagen zich naar Weenen begeven, om de hem door zijne regering opgedragen zending te vervullen.

— Er is een handelstraktaat met Toskanen gesloten.

— Z. M. heeft eene fraaije piano uit de fabriek van Erard voor de Keizerin gekocht voor 40,000 frs.

— Berigten uit Brussa luiden zeer gunstig over den gezondheidstoestand van Abd-el-Kader en zijne familie. De Emir schrijft *Overdenkingen over den Koran.*

— Het *Journal des Débats* wil weten volgens een over Triëst ontvangen berigt dat graaf von Leiningen Konstantinopel verlaten heeft, op de weigering der Porte om het door Oostenrijk gestelde ultimatum aan te nemen; zoodat de Divan de beslissing van zijn geschil met Oostenrijk aan de bemiddeling van Frankrijk en Engeland zou hebben overgelaten.

MADRID, 19 Febr. De heer Benavides heeft den graaf Mirasol vervangen als minister van openbare werken.

ENGELAND.

LONDEN, 24 Febr. In het Huis der Gemeenten is eergisteren op nieuw door den heer Spooner, uit naam der ultra-protestanten het voorstel gedaan om de toelage, welke het katholiek seminarie te Maynooth sedert vele jaren uit de schatkist geniet, te doen intrekken. De voorsteller poogde daarom vooral op het te Maynooth aangenomen opvoedingstelsel en op de aldaar in gebruik zijnde leerboeken, een onverdienden blaam te werpen, ten einde de leden in den waan te brengen alsof dat stelsel eene verderfelijke strekking had en beginselen verbreidde, die een nadeeligen invloed oefenden op de trouw der onderdanen, en zelfs den opstand als geoorloofd voorstelde.

Een amendement strekkende, om *alle* uitkeering van gelden uit de schatkist aan kerkgenootschappen te doen ophouden, als strijdig met de godsdienstige vrijheid en gelijkheid werd voorgesteld doch vond geen bijval.

De regering bestreed het voorstel. De heer Young, sekretaris voor de Iersche zaken, verklaarde dat eene intrekking van het subsidie aan het katholiek seminarie wel verre van eenig nut te stichten, slechts nieuw voedsel zou geven aan de reeds bestaande verbittering. Bovendien achtte Spr. het onbewezen dat het subsidie niet beantwoordde aan het doel, waarmede het in den tijd was verleend geworden, zoodat hij geen reden zag om een maatregel van billijkheid en onbekrompen staatkunde thans in te trekken, om te voldoen aan de ongegronde vrees van een deel der natie. De heer Spooner had gewezen op de jongste verkiezingen in Ierland; hij had eenige buitensporigheden bij die gelegenheid bedreven op de rekening der Iersche geestelijkheid geschoven; doch Spr. vermaande het Huis om geen voorbarig vonnis te veilen en geenszins die eigenaardige omstandigheden uit het oog te verliezen waaronder de verkiezingen in Ierland hadden plaats gehad. Hij beschouwde het voorstel als het begin eener achteruitgaande staatkunde, en vermaande het Huis, om door de verwerping der voordragt een bewijs te geven, dat het niets dan verdraagzaamheid beoogt, en zelfs den schijn vermijden wil van hatelijkheid, wraakzucht en vervolging om het geloof.

— Het Huis der Gemeenten heeft gisteren de motie van den heer Spooner, met 192 tegen 162 stemmen verworpen.

(Per Telegraaf.) LONDEN, 25 Feb. In het Huis der Gemeenten werd gisteren, op voorstel van Lord John Russell, beraadslaagd over de wetsbepalingen, waarbij de Israëliten tot heden nog van sommige betrekkingen uitgesloten bleven. Er werd besloten, dat men het eedsformulier voor de leden van het Huis der Gemeenten zoodanig zou wijzigen, dat ook de Israeliten den eed zullen kunnen afleggen en in het Huis zitting nemen.

— Men heeft het berigt ontvangen van nieuwe vijandelijkheden van de zijde der Birmanen en van eene omwenteling in Ava.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 25 Febr. Men schrijft uit Bern, dat de groote raad zich den 28sten dezer [illegible] bezig houden met de quaestie der gelden van den Staat, waarmede de radikalen het land geruimen tijd in beweging bragten, door openlijk te beweren, dat de stad Bern, tijdens den Franschen inval in 1798, zich op eene onwettige wijze in het bezit heeft gesteld van eenige millioenen francs, die eigenlijk den Staat zouden toebehooren. Zoo de radikalen in den grooten raad van Bern de meerderheid hebben, dan zou door het besluit van dat Ligchaam de stad Bern eenige millioenen armer worden, en de radikalen zouden geld in handen hebben, om in nieuwe hervormingsplannen hun doel te bereiken; intusschen heeft de meerderheid der kommissie, aan welke het onderzoek dezer zaak was opgedragen, zich verklaard tegen den eisch tot teruggave aan de schatkist van den Staat.

BERLIJN, 25 Febr. Thans erkent ook het orgaan van den president-minister dat het plan om eenen Pruissischen prins te Konstantinopel op den troon te stellen, onuitvoerbaar is.

WEENEN, 23 Febr. De Keizer heeft zich berigt doen geven van den loop der instruktie tegen zijnen sluipmoordenaar Libeny.

ITALIË.

De heer Louis Veuillot en Mgr. de Bisschop van Amiens zijn te Rome aangekomen.

Z. H. heeft den generaal Gemeau bij diens afscheidsbezoek, zijn portret vereerd, omgeven van diamanten.

De Sardinische Kamer van Afgevaardigden, heeft den 19 dezer, met 89 tegen 19 stemmen, magtiging verleend om de belastingen te heffen tot ultimo April.

Te Milaan wordt dezelfde strengheid in acht genomen. De militaire gezagvoerders meenen dat Mazzini zich in de stad bevindt. De grenzen van Tessin worden met de uiterste naauwkeurigheid bewaakt.

Men opent zelfs de doodkisten die naar buiten de stad gevoerd worden om te zien of Mazzini er zich soms in bevindt.

Per telegraaf wordt dd. 21 Febr. uit Milaan berigt dat door de Oostenrijksche gezagvoerders het besluit is ingenomen om al de vaste goederen van Lombardische uitgewekenen die de revolutie met geld ondersteund hebben, verbeurd te verklaren.

Vele dagbladen vragen of in de Engelsche wetten dan geene enkele bepaling bestaat welker toepassing men tegen het revolutionnair komité te Londen kan inroepen en tegen de overige zamenzweerders die straffeloos de orde in Europa verstoren. De *Oost. Corr.* berigt met verontwaardiging, dat thans te Londen in de dagbladen eene inschrijving is geopend, ten gunste der revolutionnairen.

BELGIË.

BRUSSEL, 24 Feb. Bij de Kamer van Vertegenwoordigers is een adres ingekomen van reeders te Antwerpen, die de weder invoering van premien voor den scheepsbouw, en vrijen invoer der daartoe benoodigde materialen verzoeken.

— De hertog van Bassano heeft als Fransch gezant bij Z. M. een afscheids-bezoek gebragt, en vertrekt naar Parijs. De hertog van Bassano en de heer de Morny, lid van den handelsraad te Parijs, zijn benoemd tot ridders grootkruis der Leopolds-orde.

De heer Nothomb heeft den titel van baron ontvangen.

— Te Antwerpen heeft eergisteren een hevige storm gewoed, een kommies, die met zijn huisje in het dok woei, verloor jammerlijk het leven. Te Brussel heeft men onder een digte sneeuwbui eenige sterke donderslagen gehoord, voorafgegaan van bliksem.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 26 Februarij.

GETROUWD (24 Febr.): W. A. Lodeesen met J. G. Wedel.

BEVALLEN (25 Febr.): M. E. Elich, geb. Koppe, D. — F. Warendorf, geb. van Leer, Z.

OVERLEDEN (22 Febr.): G. A. Root, wed. J. F. Nieman, 54 j. — J. J. Boekelman, 33 j. — (23 Febr.): A. C. M. Taurel, 16 m. — (24 Febr.): J. C. Baeker, 48 j.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 26 Februarij.

OVERZIGT DER WEEK.

KOFFIJ. In den loop dezer week bleef goede *Consumtie-Java* tot 28½ cs. vrij goed te plaatsen, waarna zich gisteren de kooplust op de verbeterde buitenlandsche berigten nog verder heeft uitgebreid, hetgeen tengevolge heeft gehad, dat er in diverse afdoeningen ± 9000 balen goed ordinair *Java* tot 29 cs. nemers hebben gevonden. — De vorderingen zijn nu algemeen 29½ cts., waartoe echter nog te koop blijft. — Groene soorten zoowel *Java* als *Brazil* zeer gezocht en weinig voorhanden.

THEE onveranderd en zeer prijshoudend.

TABAK. *Noord-Amerikaansche* [illegible] *van Maryland* zijn deze week 66 vaten ordinair wederom tot eenige verhooging uit de eerste hand omgezet. — *Java* voortdurend minder gewild. De partij van 1182 pakken, Plantage *Kleyn*, bij inschrijving dezer dagen aan de markt gebragt, is onverkocht gebleven.

SUIKER. *Ruwe* met veel kooplust, en door gebrek aan disponible Voorraad hebben zich de omzettingen moeten bepalen tot zeilende partijen *Java* ten bedrage van ruim 5000 kranjangs, zoowel voor hier als te Rotterdam, tot eene verhooging van *f* 1¼ boven de laatste September middelprijzen. — Van *Surinaamsch* zullen tegen 1 Maart geveild worden: 440 vaten en 194 zakken. — Zie hier de Taxatie benevens de opgave der kwaliteiten der *Java Suiker*, in veiling bij de Nederl. Handelmaatschappij tegen 10 Maart aanstaande: Nº 8. 841 kranjangs, tax. *f* 26; Nº 9. 1382 kr., tax. *f* 26½; Nº 10. 1243 kr., tax. *f* 27½; Nº 11. 303 kr., tax. *f* 28½; Nº 12. 1594 kr., tax. *f* 29; Nº 13. 2887 kr., tax. *f* 29½; Nº 14. 3260 kr., tax. *f* 30½; Nº 15. 2615 kr., tax. *f* 31; Nº 16. 5786 kr., tax. *f* 31½; Nº 17. 5742 kr., tax. *f* 32½; Nº 18. 2318 kr., tax. *f* 33½, Nº 19. 217 kr., tax. *f* 34. — *Geraffineerd* voor *uitvoer* met goede kooplust, echter hebben de fabriekanten hunne prijsvorderingen wederom verhoogd, waardoor er geene belangrijke omzettingen hebben plaats gehad. — In *Consumtie* gaan de prijzen dagelijks hooger: *Melis Stoom* N S R Nº 1 *f* 66, Nº 2 *f* 62½, 63, Nº 3 *f* 60; B K Nº 2 *f* 61, 62; B & H Nº 2 *f* 58, 59; W & Z *f* 57. — *Basterden*, geel *f* 46 a 50, helbruin *f* 43 a 45; bruin *f* 40 a 42. — *Stroop*, Stoom *f* 28; O F *f* 24 a 25.

SPECERIJEN. *Notenmuskaat*. Prima soort tot 130 cs. met

verkoopers. N° 2 tot 155 en N° 3 tot 105 cs. gevraagd. — *Foelij* D is met 180 cs. betaald. — *Nagelen* tot 42 en 39 cs. voor Prima en Tertia *Amboina* met eenige aftrek. — *Peper. Sumatra* in groote balen tot 20½ cs. voor uitvoer, afgegeven.

Gedroogde Fruiten. *Krenten.* Over het algemeen zeer gewild. Voor Prima *Zantische* ƒ35 betaald; mindere soort ƒ30 a 32; *Patras* ƒ20 a 28. — *Rozijn.* Nieuw *Smirna* niet aan de markt; jarig ƒ13 a 13½; Nieuw *Samos* ƒ9 a 9½; jarig ƒ8 a 8½.

Rijst. In de ordinaire gepelde soorten *Aracan* en *Java* met veel aftrek voor Consumtie tot onveranderde prijzen. — Andere soorten stil, zonder omzet.

Potasch blijft willig gestemd en Prima *Petersburger Casan*, wordt nu op ƒ13 E. gehouden.

Drogerijen. *Kamfer* minder gevraagd, bij vaste prijzen. — *Gom Copal* en *Gom Damar* met belangrijke omzettingen tot verhoogde prijzen. — *Cassia Vera* nominaal op 30 cs.

Verfwaren. *Indigo.* Prijshoudend met weinig handel uit gebrek aan disponible voorraad. — *Cochenille.* Niets in gepasseerd, prijzen geheel onveranderd. — *Verfhouten.* Tengevolge der gestremde scheepvaart zonder omgang. 25 ton mooi *Savanilla Geelhout* zijn met ƒ4 betaald. — *Harst.* 100 vaatjes *Bruine* zijn met ƒ3¾ betaald en thans onder ƒ4, eerste hand niet te koop. — *Terpentijn-Olij.* 50 vaatjes *Amerik.* en 10 oksh. *Bayonsche*, de eerste met ƒ35½; de laatste met ƒ34½ betaald, blijft schaarsch. — *Lood. Rhijn Lood* op levering met ƒ15 betaald, welke prijs men steeds biedende blijft. — *Zwavel. Ruwe* blijft aangeboden. Van *Geraffineerde* vonden 300 kisten koopers tot ƒ6¼ E. — *Meekrap.* Daarvan wordt maar zeer weinig aangeboden en wat tot marktwaarde voorkomt, vindt grif nemers.

Sterke Dranken. *Genever* 100 % eerste soort ƒ19; tweede soort ƒ18½. — *Moutwijn* ƒ15 pr. Vat a kont.

Hennep prijshoudend. In veiling zijn verkocht van 467 bondjes *Venetiaansche*; 251 bondjes P C tot ƒ60 a 60¼ en 38 bondjes B van ƒ57¼ a ƒ58, en het overige opgehouden.

Metalen. *Banca Tin* heeft wederom eene belangrijke rijzing ondergaan en wordt nu op ƒ69½ a ƒ70 gehouden met terughoudende verkoopers. — *Koper. Ruw* met weinig voorraad, wordt *Paskoff* op ƒ80 gehouden. — *Oud Scheepsblad* ƒ75.

Vetwaren. *Talk, Smeer* en *Traan* onveranderd. — *Ansjovisch* met eenige vraag in nieuwe en die van 1851, waarvoor ƒ16½ besteed is. — Van latere jaargangen zijn de prijzen onveranderd. — *Rondvisch* ƒ8.

ROTTERDAM, 25 Febr. Heden zijn verkocht 17 vn Maryland Tabak, per *Leila.*

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 23 Febr. Rogge. Voor ligt gedroogde werden zoowel door onze stookers als anderzins iets hoogere prijzen ingewilligd; terwijl voor andere soorten niet dan bij uitslijting vorigen koers te bedingen was. Men noteerde: ƒ142/2 ℔ N. Archangel, ƒ180 6/w., 141/2 ℔ Riga ƒ177 6/w.; 141/2 ℔ N. Archangel ƒ182 1/m.; 143/2 ℔ Koersche ƒ208 6/w.; 143/2 ℔ Libau ƒ208 3/m.; 141/2 ℔ n. Koersche ƒ200 6/w., van den zolder te ontvangen; 142/2 ℔ dito ƒ194, 195 6/w.

Gerst werd alleen onder de hand verkocht; 132/2 ℔ Mannheim. ƒ174, 175 6/w.; 130/2 ℔ Nassandietsche ƒ170 6/w.; 128/2 ℔ Oldammer W. ƒ162.

Moutwijn daalde Zaturdag door de ingevallene vorst tot ƒ14½, alzoo waren slechts weinig verkoopers, zoodat Dingsdag wederom ƒ15 besteed moest worden. Tot dezen prijs was vervolgens naar genoegen aan te komen.

Jenever ƒ18,50. Amst. Proef ƒ19,75.

ANTWERPEN, 25 Febr. *Koffij.* Zeer ferm, doch met onbeduidenden omgang in Brazil en St. Domingo.

Huiden. Er zijn gedaan 3000 dr. en 600 gez. Buenos-Ayres en Montevideo tot zeer ferme prijzen.

Geraffineerde Suiker. Er zijn gedaan 100,000 k. Gestampte en aan brooden.

LONDEN, 24 Febr. *Ruwe Suiker.* Vreemde. Er doen zich veel koopers op doch de ferme prijzen houden de omzettingen tegen. Van het in veiling gebragte is slechts een gedeelte verkocht 2800 k. Havana tot 41 a 43 s., gemeen tot fijn blond 35 a 41 s., 360 kisten wit Bahia tot 36 a 37 s., bruin 30 s. 6 d. a 33 s. en blond 34 a 35/6, 3200 z. Fernambuc tot 30 a 34/6. *Geraffineerd.* Crushed gevraagd tot vorigen prijzen, doch zonder verkoopers.

Koffij. Native Ceylan niet lager, doch men koopt voorzigtig tot 48 s., voor goed ord. Plantage stil, maar de handers willen onder volle prijzen niet afgeven.

Vruchten. Krenten. Jarige Patras is gedaan tot 49 a 67 s., Chesme zijn opgehouden tot 40 s. en Elimos tot 43 s.

Rijst. Er zijn gedaan 603 z. Bengaal tot 11 s. 6 d.

Tulk flaauw, geel Kaarsen 54 s. 6 d.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 25 Febr. Belg. leen. 2½ pc. 56¼; 1840/1842 5 pc. 98¼; 1848, 98¼; Spanje 1—3 pc. $23\frac{1}{16}$; Binnenl. 3 pc. 42¼; Rom. Leening 1835 —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 84¼.

PARIJS, 24 Febr. Fransche 3 pc. 80,80; id. 4½ pc. 106,20; Schatk. —,— Bank-Aktien 2800,—; Belg. 1840/42, 5 pc. —; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Napels 5 pc. —,—; Spanje —; 1—3 pc. —; Buitenl. 3 pc. —; Binnenl. 3 pc. 43; Holl. 2½ pc. —; Piemont 5 pc. 96,80; Portugal 4 pc. —; Romeinen 5 pc. 98; Rusland 4½ pc. —,

MADRID, 19 Febr. Spanje 3 pc. 41⅞; 1—3 pc. 23¼; Cert. Coup. 5; Bank S. Fernando —.

LONDEN, 24 Febr. Cons. kont. 99¾ a 99⅞; op tijd 99¾ a 99⅞; Braz. 102½ a 103½; 1829/39 103 a 104; Den. 3 pc. 83 a 85; 5 pc. 107 a 108; Ecuad. 5½ a 5¾; Gren. 21 a 22 Uitgest. 11⅛ a 11½; Mexiko Nieuwe 24 a 24¼; Peru 4½ pc. 103½ a 104½; Uitgest. 62½ a 63½; Rusl. 1822 5 pc. 120½ a 121, (N.) 4½ pc. 103½ a 104; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 38½ a 39½; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 23⅜ a 23⅞; 3 pc. 47¾ a 48¼; Coup. cert. 5⅛ a 5½; Passive 5⅛ a 5⅜, Holl. 2½ pc. 66 a 66½; id. 4 pc. 98¾ a 99¼; Venez. — a —; Uitg. — a —.

BERLIJN, 18 Febr. Schuldbr. 3½ pc. 93; Loten 148⅛; Rusl. Stiegl. 4 pc. 96¾; Pools. 4 pc. 92⅜; Loten fl. 500 91¼; Oost. Met. 5 pc. 88¾; Amsterdam zigt 142⅞g, id. 2/m. 142¼g

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		25 Febr. 4½ u. gebl.	26 Febr. 4 u.			gebl.
Nederl., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		$65\frac{7}{16}$	$65\frac{7}{16}$	a	$65\frac{9}{16}$	$65\frac{9}{16}$
Dito Dito	3	77½	77⅛			
Dito Dito	4	$96\frac{7}{16}$	96⅜		96½	
Dito Obligatien O. I.	4					
Amortis. Syndic.	3½	95⅞	95⅞			
Handel-Maatschappij	4½	121½				
Aand. Rijn-Spoorweg.						
Aand. Holl. S. M.		86				
Obligatien						
Belgie, Obligatien 1844						
Cert. bij de Belg. Bank.	2½					
Dito bij Rotsch. en Volksv		52¾				
Frankrijk, Obligatien	3	75¼				
Spanje Nieuwe	1	23⅛	23⅜		23⅜	$23\frac{7}{16}$
Dito	3	47¼				
Dito Binnenl. à 6/m.		42⅞	$42\frac{11}{16}$		42¾	$42\frac{11}{16}$
Coup. Bewijzen.		$5\frac{5}{16}$	6		$6\frac{3}{16}$	6⅛
Amortisable Schuld		5⅛				
Portugal te Londen	5	40¾				
Dito Dito	4	38½				
Rusl. bij *Hope* 1798 en 1816	5		108¾			
Dito Dito 1828 en 1829						
Cert. bij d°. 1831 en 1833		97½				
Dito	4½					
Dito bij *Hope*	4	92¾				
Dito bij *Stieglitz en C°.*		92¼				
Dito bij id. 5de Serie	4					
Cert. te Hamburg	5					
Inschrijving in Assignat.	6					
Cert. van dito		73⅞				
Polen, Certifikaten	4					
Dito Aand. à fl. 500						
Dito met Lot. à 300						
Amerika, Bank-Actiën						
Pruissen, Aand met Lot. R. 50 ƒ						
Oostenrijk, Metalliek	5 pCt.	$81\frac{7}{16}$	80¾		81⅛	
Dito 1847	2½	$41\frac{11}{16}$	$41\frac{9}{16}$			
Dito 1851	2½	41¾	41½			
Dito 1849	5	92½	92⅜			
Ween. Bank bij *Goll en C°.*						
Dito	4					
Letter B	5	$92\frac{7}{16}$	92⅛			
Aand. met Loting fl. 500	ƒ					
Nieuwe dito à 250						
Napels, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt.					
Brazilie te Londen 1824	5					
Dito Leening 1843	5					
Dito £ 200						
Peru	5½					
Mexico Nieuwe	3	$24\frac{5}{16}$	$24\frac{5}{16}$			
Venezuela à £ 100	3½		39			
Grenada à £ 100	2					
Dito Uitgestelde		11¼				
Ecuador à £ 100						

Hollandsche fondsen blijven onveranderd met weinig handel. Ook van vreemde fondsen valt weinig te melden, in de meeste werd niets gedaan, en de genoteerde waren lager aangeboden, uitgezonderd Coup. bewijzen, welke 1 pCt. zijn gestegen.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt., Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. ƒ	$56\frac{5}{16}$	Livorno	2/m. ƒ	88¼
„	zigt „	$56\frac{11}{16}$	Napels	„ „	81½
Bordeaux	2/m. „	55⅞	Petersburg	„ „	1,88
„	½/m. „	56⅛	Weenen	6/w. „	32
Madrid	3/m. „	246	Augsburg	„ „	35⅛
Cadix	„ „	247	Frankfort	„ „	98¾
Seville	„ „	243	Hamburg	2/m. „	35⅛
Bilbao	„ „	244	„	zigt „	$35\frac{5}{16}$
Lissabon	„ „	41½	Londen	2/m „	11,77½
Porto	„ „	41½	„	zigt „	11,85
Genua	2/m. „	46¼	Rotterdam	„	⅛

SCHEEPSTIJDINGEN.

MILFORD, 21 Febr. Het schip Johanna Katharina, kapt. Kuch Bzn., van Dordrecht naar Liverpool, is alhier lek binnengeloopen en zal waarschijnlijk moeten lossen om te repareeren.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 25 Febr. J. G. Appel, China, Batavia.

VEERE, 21 Febr. P. J. Kasse, Phoenix, Batavia naar Middelburg.

Voor de Katholieke Gemeente te Saxen-Gotha is bij de Redaktie ontvangen:

Van het katholieke Leesgezelschap *Vriendschap en Genoegen*, te Helmond	ƒ 25.00
Van een' onbekende aldaar	» 10.00
» den Eerw. A. K., Pastoor te R.	» 3.00
Bedrag der vorige opgave	213.94½
Totaal	ƒ 251.94½

Voor de Kerk te Christiania:

Van den Eerw. heer A. K., Pastoor te R., ƒ 3.00

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O. Z. HEEREN-LOGEMENT.

Op Maandag 28 Februarij, 's avonds ten vijf ure.

N° 1. Een Huis, Tuin, benevens de Houtzaagmolen *het Amsterdamsche Wapen*, Buiten-Singel, WW 74, 78 en 75.

2. Een Huis en Erf, Nieuwmarkt, C 1.
3. Een Huis en Erve, Brouwersgracht, SS 560.
4. Een dito, Binnen-Dommerstraat, UU 723.
5. Een Huis, Achterhuis en Erve, Brouwersgracht, UU 763 en 762.
6. Een Huis en Erve, naast Perceel N° 5, UU 761.

ADVERTENTIEN.

(2670) Voorspoedig bevallen van een **ZOON**, G. A. STOFFELS, geliefde Echtgenoote van

Dr. J. G. H. ROMBOUTS.

Amsterdam, 25 Februarij 1853.

Eenige kennisgeving.

Verkooping op Maandag 7 Maart 1853 en drie volgende middagen van eene kleine Verzameling **BOEKWERKEN**, over GODGELEERDHEID, KERKELIJKE HISTORIE, REGTSGELEERDHEID, LETTERKUNDE, GESCHIEDENIS, TAAL- en DICHTKUNDE, door en ten Huize van den Boekhandelaar J. W. van Leeuwen te Leyden. De Catalogus is à 15 Cents te bekomen. (2669)

(2659) PASTOOR en KERKMEESTERS der R. K. GEMEENTE te *Edam*, berigten, dat overeenkomstig Art. 2 der Voorwaarden van de Negotiatie ten behoeve der Nieuwe Kerk en Pastorij, zijn Uitgeloot de AANDEELEN:

N°. 57. (Zeven en Vijftig) N°. 76. (Zes en Zeventig)

om van af den 1sten Maart aanstaande te worden afgelost in Kapitaal, tegen intrekking der stukken met derzelver onverschenen Coupons. Bovengenoemde zijn betaalbaar gesteld, zoo mede de alsdan vervallen Coupons, ten kantore van den Makelaar H. J. van Ogtrop te Amsterdam, of bij den ondergeteekende.

F. J. HAANRAADS,

Edam, Februarij 1853. Pastoor en President-Kerkmr.

(2667(Een fatsoenlijk R. C. JONGELING, ruim 16 jaren oud, forsch en sterk, zoekt eene gelegenheid als **BEDIENDE**, met kost en inwoning, bij eenen **KRUIDENIER**, als zijnde in dat vak eenigzints ervaren; hij is de Fransche taal magtig en niet onervaren in het Engelsch en Hoogduitsch. Adres onder letter L met *franco* brieven bij den Boekhandelaar C. J. Hoogvorst te Nieuwediep.

Pensionnat de Demoiselles

ALLEMAND-FRANÇAIS.

Dirigé par les Sœurs de la Congrégation des Filles de la Croix, et établi au chateau d'Aspel près Rees (Bas-Rhin). Le semestre d'été commence le 1er Avril. (2640)

Beeldhouwerij en Kerk-Meubelmakerij

TE BOXMEER.

De ondergeteekende heeft de eer aan de Eerwaarde Heeren Pastoors en belanghebbenden kennis te geven, dat de Heeren PAULUS SUTORIUS & C°., Fabrikanten in **KERKORNEMENTEN** te Amsterdam, zich met de waarneming mijner zaken zullen belasten, als: het bezorgen van Teekeningen, opnemen van Bestellingen en het geven van Inlichtingen enz.; spoedig zullen eenige Modelwerken door mij in Hun Eds. Magazijn ter bezigtiging worden geplaatst.

Alle werken die door mij geleverd worden en niet aan de verwachting beantwoorden, blijven voor mijne rekening.

(2671) J. BEUIJSSEN.

STOOMJAGTEN varende tusschen

ROTTERDAM, MIDDELBURG,

en op alle daar tusschen gelegen plaatsen.

Voor de Maand Maart 1853.

Van *Rotterdam.*			Van *Middelburg.*		
†Dingsdag 1,	's morg.	9 u.	Woensd. 2,	's morg.	4 u.
Donderd. 3,	〃	10 〃	Vrijdag 4,	〃	6½ 〃
Zaturdag 5,	〃	11½ 〃	Zondag 6,	〃	9 〃
Dingsd. 8,	〃	5 〃	Woensd. 9,	〃	11 〃
Dond. 10,	〃	6 〃	*Vrijdag 11,	〃	5 〃
Zaturd. 12,	〃	6 〃	*Zondag 13,	〃	5 〃
Dingsd. 15,	〃	7 〃	*Woensd. 16,	〃	6 〃
†Dond. 17,	〃	9½ 〃	*Vrijdag 18,	〃	4½ 〃
Zaturd. 19,	〃	11½ 〃	Zondag 20,	〃	7 〃
Dingsd. 22,	〃	4 〃	Woensd. 23,	〃	10 〃
Dond. 24,	〃	5 〃	Vrijdag 25,	〃	11½ 〃
Zaturd. 26,	〃	5½ 〃	*Zondag 27,	〃	4½ 〃
Dingsd. 29,	〃	7 〃	Woensd. 30,	〃	3½ 〃
†Dond. 31,	〃	9½ 〃			

Op de dus * gemerkte dagen is de overtogt wegens Stroomstegenstand van langeren duur dan op de overige.

Op de dus † gemerkte dagen zal bij geregelde aankomst van den Spoortrein, te Rotterdam die aankomst worden afgewacht.

In Correspondentie met Diligence-diensten tusschen Middelburg en Vlissingen, Zierikzee en het Veer te Zijpe, Goes en het Veer te Wolfaartsdijk.

Te Amsterdam bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever.